

"הַשְׂרַח הַחֲלָבִי" לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר בראשית
פרשת וישלח

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו - 2005

© כל הזכויות שמורות למרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב) המבקש לצטט מהספר

רשאי לעשות כן, בתנאי שיציין את שם הספר, ואת שם המוסד שהוציאו לאור:

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב)

בביתך עבדתיך ארבע-עשרה שנה בשתי בנותי ושש שנים בצאנך ותחלף את-משכרתי עשרת מנים: לולי אלהי אבי אלהי אברהם ופחד יצחק היה לי כי עתה ריקם שלחתי את-עניי ואת-יגיע כפי ראה אלהים ויוכח אמש: ויען לבן ויאמר אל-יעקב הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני וכל אשר-אתה ראה לי-הוא ולבנותי מה-אעשה לאלה היום או לבניהן אשר ילדו: ועתה לכה נכרתה ברית אני ואתה והיה לעד ביני ובינך: ויקח יעקב אבן וירימה מצבה: ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו-גל ויאכלו שם על-הגל: ויקרא-לו לבן יגר שהדיותא ויעקב קרא לו גלעד: ויאמר לבן הגל הזה עד ביני ובינך היום על-כן קרא-שמו גלעד: והמצפה אשר אמר יצחק יהיה ביני ובינך כי נסתר איש מרעהו: אם-תענה את-בנותי ואם-תקח נשים על-בנותי אין איש עמנו ראה אלהים עד ביני ובינך: ויאמר לבן ליעקב הנה | הגל הזה והנה המצבה

שבועי
מג

מד

מה

מי

מז

מח

מט

נ

נא

נה

ס

סא

סב

סג

סד

סה

סו

סז

סח

סט

ע

עא

עב

עג

נב אשר יריתי ביני ובינך: עד הגל הזה ועדה המצבה אם-אני לא-אעבר אליך את-הגל הזה ואם-אתה לא-תעבר אלי את-הגל הזה ואת-המצבה הזאת לרעה: אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו ואלהי אביהם וישבע יעקב בפחד אביו יצחק: ויזבח יעקב זבח בהר ויקרא לאחיו לאכל-לחם ויאכלו לחם וילינו בהר: וישכם לבן בפקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לבן למקמו: ויעקב הלך לדרכו ויפגעו-בו מלאכי אלהים: ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם-המקום ההוא מחנים:

מפסיר
לבא

כ

ג

ד

ה

ו

ז

ח

ט

י

יא

יב

יג

יד

יז

יח

יט

כ

כא

כב

כג

כד

כה

כו

כז

כח

כט

ל

לא

לב

לג

לד

לה

לו

לז

לח

לט

מ

מא

מב

מג

מד

מה

מי

מז

מח

מט

נ

נא

נב

נג

נד

נז

נח

נט

ס

סא

סב

סג

סד

סה

סו

סז

סח

סט

ווישלח וישלח יעקב מלאכים לפניו אל-עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום: ויצו אתם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם-לבן גרתי ואחר עד-עתה: והיה-לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצא-חן בעיניך: וישבו המלאכים אל-יעקב לאמר באנו אל-אחיק אל-עשו וגם הלך

ווישלח

ד

ה

ו

ז

ח

ט

י

יא

יב

יג

יד

יז

יח

יט

כ

כא

כב

כג

כד

כה

כו

כז

כח

כט

ל

לא

לב

לג

לד

לה

לו

לז

לח

לט

מ

מא

מב

מג

מד

מה

מי

מז

מח

מט

נ

נא

נב

נג

נד

נז

נח

נט

ס

סא

סב

סג

סד

סה

סו

סז

סח

סט

ע

עא

עב

עג

עד

עה

עו

עז

עח

עט

פ

פא

פב

פג

פד

פה

פו

פז

פח

פט

צ

ца

צב

צג

צד

צה

צו

צז

צח

צט

ק

קא

קב

קג

קד

קה

קו

קז

קח

קט

קכ

קכא

קכב

קכג

קכד

קכה

קכו

קכז

קכח

קכט

קל

קלא

קלב

קלג

קלד

קלה

קלו

קלז

קלח

קלט

קמ

קמא

קמב

קמג

קמד

קמה

קמו

קמז

קמח

קמט

קנ

קנא

קנב

קנג

קנד

קנה

קנו

קנז

קנח

קנט

קס

קסא

קסב

קסג

קסד

קסה

קסו

קסז

קסח

קסט

קע

קעא

קעב

קעג

קעד

קעה

קעו

קעז

קעח

קעט

קפ

קפא

קפב

קפג

קפד

קפה

קפו

קפז

קפח

קפט

קצ

קצא

קצב

קצג

קצד

קצה

קצו

קצז

קצח

קצט

קק

קקא

קקב

קקג

קקד

קקה

קקו

קקז

קקח

קקט

קכ

קכא

קכב

קכג

קכד

קכה

קכו

קכז

קכח

קכט

קל

קלא

קלב

קלג

קלד

קלה

קלו

קלז

קלח

קלט

קמ

קמא

קמב

קמג

קמד

קמה

קמו

קמז

קמח

קמט

קנ

קנא

קנב

קנג

קנד

קנה

קנו

קנז

קנח

קנט

קס

קסא

קסב

קסג

קסד

קסה

קסו

קסז

קסח

קסט

קע

קעא

קעב

קעג

קעד

קעה

קעו

קעז

קעח

קעט

קפ

בראשית וויצא לא

וברך ליהון ומיצי וריגיע לבן למכאנו: 2. ויעקוב מיצי לטריקו וצדפו פי מלאכיית אלרב: 3. ויאמר - וקאל יעקוב כאלדי נצרהון מחאט אלרב האדא וסמא איסים דאליך אלמכאן מחנים:

4. וישלח - ובעת יעקוב רוסלא קידמו אלא עשו אבו ארץ וישלח שער חקלית אדום: 5. ויצו - ווצא ליהון קאיילא כידא תקולו לסידי לעשו כידא קאל עבדך יעקוב מע לבן סכנת ותעווקת חיתא הלאן: 6. ויהי - וצאר לי תור וחמר גנאם ועבד וגרייה ובעת ליאכביר לסידי ליאווגד חץ פי חצרתך: 7. וישבו - ורגעו רוסלא אלא יעקוב קאיילא גינא אלא אכוך אל עשו ואיצא מיצי למלאקיתך וארבע מיאית רגול מעו: 8. ויירא - וכף יעקוב גדא ותצייק לו וקסם אלא אלקום אלדי מעו ואלא אלגנאם ואלא אלבקר וגמיל לתנין מחטאת: 9. ויאמר - וקאל אנכאן יגי עשו אלא אלמחאט אלואחיד ויצירבו ויכון אלמחאט אלמתבקי ליתפצלה: 10. ויאמר - וקאל יעקוב אילאה אבו אברהים ואילאה אבו יצחק אללה אלקאייל אלי רגאע לארצך ולא מוולדתך ואחסין מעך: 11. קטנתי - קלו חסנתי מן גמיע אלאפצייל ומן גמיע אלחאק אלדי צניעית מע עבדך אין פי עצייתי פית אלא אלשאט הדא והלאן צירית לתנין מחטת: 12. הצילני - כליוני הלאן מן יד אבי מן יד עשו אין כאיף אנא מינו לילא יגי ויצרבני אם מע בנין: 13. ואתה - ואנתא קילית תחסין אחסין מעך ואגעל אלא נסלך כי רמל אלבחר אלדי לם ינעאד מן אלכתרא: 14. וילן - ובאת תם פי דאליך אלליליה ואכד מן אלגאייב פי ידו הדייה לעשו אכו: 15. עזים - מאעיז מיתין ותיוס עשרין נעגאת מיתין וכבוש עשרין: 16. גמלים - גמיל מראציע ובנינהון תלתין בקרת ארבעין ורתות עשרה אתנאת עשרין וגחיש עשרה: 17. ויתן - וגעל פי יד עבדו קטיע קטיע לווחדו

ארבתעשר סניה פי תנתין בנתך וסית סנין פי גנאמך וברלת אלא איגירתי עשרת מראת: 42. לולי - לולא אילאה אבי אילה אברהם ופזע יצחק כאן לי אין הלאן פריג בעתני אלא פיקרי ואלא תעב כפופי נצאר אלרב ושרע מבארית: 43. ויען - וגווב לבן וקאל אלא יעקוב אלבנאת בנאתי ואלבנין בניני ואלגנאם גנאמי וגמיע אלדי אנתא נאציר לי הוא ולבנתי איש אצנע להדולי אליום או לבנינהון אלדי ולדו: 44. ועתה - והלאן תעא נקטע אחד אנא ואנתא ויכון ליטאהיד ביני ובינך: 45. ויקח - ואכד יעקוב חגר ורפעהא מצטביה: 46. ויאמר - וקאל יעקוב לאכוותו לקטו חגאר ואכדו חגאר וצינעו תאל ואכלו תם עלא תאל: 47. ויקרא - וסמא לו לבן תל שהאר ויעקוב סמא לו גלעד: 48. ויאמר - וקאל לבן תאל האדא טאהיד ביני ובינך אליום עלא דאליך סמא סמו גלעד: 49. והמצפה - ואלטרפיה אלדי קאל ישריף אללה ביני ובינך אין ינכיפי רגול מן רפיקו: 50. אם - אנכאן תעאדיב אל בנאתי ואנכאן תכוד נסוואן עלא בנאתי לים רגול מענא נצור אלרב טאהיד בני ובינך: 51. ויאמר - וקאל לבן ליעקוב הוודא אלתאל האדא והוודא אלמצטביה אלדי רפעת ביני ובינך: 52. עד - טאהיד אלתאל האדא ושהדיה אלמצטביה אנכאן אנא לם אפות אליך אלא תאל האדא ואנכאן אנתא לם תפות אליי אלא אלתל האדא ואלא אלמצטביה האדי לירדאנויה <: 53. אלהי - אילאה אברהים ומעבוד נחור ישרעו בינתנא אילאה אבוהון וחלף יעקוב פי פזע אבו יצחק: 54. ויזבח - ודבח יעקוב דביחא פיל גבאל ונדא לאכוותו ליאכלו טועאם ואכלו טועאם ובאתו פיל גבאל:

לב

1. וישכם - ובכר לבן פיל ציביח וקבאל לבנינו ולבנאתו

לב

11. קטנתי - קטנו טובותיי, וכן בג, בעקבות ת"א (ועירן זכותי), וכן רש"י: נתמעטו זכויותי. הירדן - אלשאט - הנתר. וכן תרגם בכל מקום.

53. ואלהי נחור - לא תרגם כמו "אלהי אברהם", אלא: מעבוד - מי שעובד אותו נחור, בנינו ל"א שתרגם את שניהם באותו שם, בעקבות רש"י: "אלהי אברהם - קודש. אלהי נחור - חול".

עבדיו עברו לפני ורוח תשימו
 בין עדר ובין עדר: ויצו את-
 הראשון לאמר כי יפגשך עשו
 אחי ושאלך לאמר למי-אתה
 ואנה תלך ולמי אלה לפניך:
 ואמרת לעבדך ליעקב מנחה
 הוא שלוחה לאדני לעשו
 כ והנה גם-הוא אחרינו: ויצו
 גם את-השני גם את-השלישי
 גם את-כל-ההלכים אחרי
 העדרים לאמר כדבר הזה
 תדברון אל-עשו במצאכם
 אתו: ואמרתם גם הנה עבדך
 יעקב אחרינו כי-אמר אכפרה
 פניו במנחה ההלכת לפני
 ואחרי-כן אראה פניו אולי
 כב ישא פני: ותעבר המנחה על-
 פניו והוא לן בלילה-ההוא
 כג במחנה: ויקם | בלילה הוא
 ויקח את-שתי נשיו ואת-שתי
 שפחתיו ואת-אחד עשר ילדיו
 כד ויעבר את מעבר יבק: ויקחם
 ויעברם את-הנחל ויעבר את-
 כה אשר-לו: ויותר יעקב לבדו
 ויאבק איש עמו עד עלות
 ט השחר: וירא כי לא יכל לו
 ויגע בכף-ירכו ותקע כף-ירך
 כו יעקב בהאבקו עמו: ויאמר
 שלחני כי עלה השחר ויאמר
 לא אשלחך כי אם-ברכתני:

כח ויאמר אליו מה-שמה ויאמר
 כט יעקב: ויאמר לא יעקב יאמר
 עוד שמה כי אם-ישראל
 כי-שרית עם-אלהים ועם-
 ל אנשים ותוכל: ושאל יעקב
 ויאמר הגידה-נא שמה ויאמר
 למה זה תשאל לשמי ויברך
 לא אתו שם: ויקרא יעקב שם
 המקום פניאל כי-ראיתי
 אלהים פנים אל-פנים ותנצל
 לב נפשי: ויזרח-לו השמש כאשר
 עבר את-פנואל והוא צלע
 לג על-ירכו: על-כן לא-יאכלו
 בני-ישראל את-גיד הנשה
 אשר על-כף הירך עד היום
 הזה כי נגע בכף-ירך יעקב
 לגא בגיד הנשה: וישא יעקב עיניו
 וירא והנה עשו בא ועמו
 ארבע מאות איש ויחץ את-
 הילדים על-לאה ועל-רחל
 ב ועל שתי השפחות: וישם את-
 השפחות ואת-ילדיהן ראשנה
 ואת-לאה וילדיה אחרנים
 ואת-רחל ואת-יוסף אחרנים:
 ג והוא עבר לפניהם וישתחו
 ארצה שבע פעמים עד-גשתו
 ד עד-אחיו: וירץ עשו לקראתו
 ויחבקהו ויפל על-צוארו
 ה וישקהו ויבכו: וישא את-
 עיניו וירא את-הנשים ואת-

הילדים ויאמר מי-אלה לך
 ויאמר הילדים אשר-חנן
 רביעי אלהים את-עבדך: ותגשן
 השפחות הנה וילדיהן
 ז ותשתחוין: ותגש גם-לאה
 וילדיה וישתחו וואחר נגש
 ח יוסף ורחל וישתחו: ויאמר
 מי לך כל-המחנה הזה אשר
 פגשתי ויאמר למצא-חן בעיני
 ט אדני: ויאמר עשו יש-לו רב
 י אחי יהי לך אשר-לך: ויאמר
 יעקב אל-נא אם-נא מצאתי
 חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי
 כי על-כן ראיתי פניך כראת
 יא פני אלהים ותמצני: קח-נא
 את-ברכתי אשר הבאת לך כי-
 חנני אלהים וכי יש-לו-כל
 יב ויפצר-בו ויקח: ויאמר נסעה
 יג ונלכה ואלכה לנגדה: ויאמר
 אליו אדני ידע כי-הילדים
 רכים והצאן והבקר עלות עלי
 ודפקום יום אחד ומתו כל-
 יד הצאן: יעבר-נא אדני לפני
 עבדו ואני אתנהלה לאט
 לרגל המלאכה אשר-לפני
 ולרגל הילדים עד אשר-אבא
 טו אל-אדני שעירה: ויאמר עשו
 אציגה-נא עמך מן-העם אשר
 אתי ויאמר למה זה אמצא-חן
 טז בעיני אדני: וישב ביום ההוא

זיר ויריך יעקוב פי עיריק אלנשא:
לג

1. וישא - ורפע יעקוב עיונו ונצר והוודא עשו גאייה ומעו ארבע מיאית רגול וקסם אלא אלאוולאד עלא לאה ועלא רחל ועלא תנתין אלאגוואר: 2. וישם - וגעל אלא אלאגוואר ואלא אוולדהון אוולנייה ואלא לאה ואוולדהא אכרניין ואלא רחל ואלא יוסף אכרניין: 3. והוא פת קדמהון וסגד על ארץ סבע מראת חיתא תקדמו חיתא אכז: 4. וירץ - ורגד עשו למלאקיתו וענקו ונטב עלא עינקו וקבאלו ובכיו: 5. וישא - ורפע אלא עיונו ונצר אלא אלנסוואן ואלא אלאוולאד וקאל מנין הדולי אלך וקאל אלאוולאד אלדי חאן אלרב עלא עבדך: 6. ותגשן - ותקדמו אלאגוואר הינין ואוולדהון וסגדו: 7. ותגש - ותקדמית איצא לאה ואוולדהא וסגדו ובעד אתקדם יוסף ורחל וסגדו: 8. ויאמר - וקאל מנין לך גמיע אלאמחאט הדא אלדי צדפת וקאל ליאווגד חץ פי חצרית סיד: 9. ויאמר - וקאל עשו מווגוד לי כתיר אכי יכון לך אלדי לך: 10. ויאמר - וקאל יעקוב לא הלאן אנכאן הלאן וגדת חץ פי חצרתך ותאכוד הדיתי מן ידי אין עלא דאליך נצרת וגהך כי נצור וגה אלאכאביר ותקבל מיני: 11. קח - כוד הלאן אלא הדיתי אלדי נגאבית לך אין חאן אלרב ואין מווגוד לי גמיע (כתיר) ועלג פי ואכד: 12. ויאמר - וקאל נרחל ונימצי ואמצי לקבלך: 13. ויאמר - וקאל אליה סיד עאריף אין אלאוולאד רכווין ואלגנאם ואלבקר מראציע עלאיי (ואליזון) [ם] יום ואחיד וימותו גמיע אלגנאם: 14. יעבר - יפות הלאן סיד קדאם עברו ואנא אתמשא עלא מהלי לסבאב אלצנעא אלדי קידמי ולסבאב אלאוולאד חיתא אלדי אגזי אלא סיד לשעיר: 15. ויאמר - וקאל עשו אווקיף הלאן מעך מן אלקום אלדי מעי וקאל (ליאווגד הלאן) אליש האדא אווגאד חאץ פי חצרית סיד: 16. וישב - וריגיע פי דאליך אליום עשו לטריקו לשעיר:

וקאל אלא עבדו פותו קדאמי ווסעה תגעלו בין קטיע ובין קטיע: 18. ויצו - ווצא אלא אלאוולאני קאיילא אין יצדפך עשו אכי ויסאלך קאיילא למין אנתא ואין תימצי ולאמין הדולי קידמך: 19. ואמרת - ותקול לעבדך ליעקוב הדייה היא מבעותיה לסידי לעשו והוודא איצא וורנא: 20. ויצו - ווצא איצא אלא אלתאני איצא אלא אלתאלית איצא אלא גמיע אלמציין וורא ליקטועה קאיילא כיל כלאם האדא תכלמו אלא עשו פי ווגודכון אלו: 21. ואמרתם - ותקולו איצה הוודא עבדך יעקוב וורנא אין קאל אהאדי כילקו פיל הדייה אלמצייה קידאמי ובעד דאליך אנצור ווגהו בלכי יכארים חצירת: 22. ותעבר - ופתית אלהדייה קידאמו והוא באת פי דאליך אלליליה פיל מחאט: 23. ויקחם - וקם פי דאליך אלליליה ואכד אלא תנתין נסונו ואלא תנתין אגווארו ואלא אדעשר ולאדו ופאת אלא מקאטיע יבוק: 24. ויקחם - ואכדהון ואפוותהון אלא אלוואדי ופוות אלא אלדי לו: 25. ויותר - ותבקא יעקוב לווחדו ותגלב אלרגול מעו חיתא טלוע אלפגר: 26. וירא - ונצר אין לס יגציר לו ונדק פי זיר ורכו ונזחלית זיר וריך יעקוב פי תגולבו מעו: 27. ויאמר - וקאל סייבני אין טיליע אלפגר וקאל לס אסייבך פלאכין תברכני: 28. ויאמר - וקאל אליה איש סמאך וקאל יעקוב: 29. ויאמר - וקאל לס יעקוב ינקאל עאר איסמך פלאכין ישראל אין תראווסת מע מלאך אלרב ומע אלארגל וגיצירית: 30. וישאל - וסאל יעקוב וקאל כאביר (כאביר) הלאן סמאך וקאל אליש הדא תסאל לאיסמי וברך אלו תם: 31. ויקרא - וסמא יעקוב איסים אלמכאן פניאל אין נצרת מלאך אלרב וגה בוגה ותכלצית נפסי: 32. ויזרח - ושרק לו אלשמס כאלדי פת אלא פנואל והוא עאריג עלא ורכו: 33. על - עלא דאליך לס יאכלו בנין ישראל אלא עיריק אלנשא אלדי עלא זיר אלויריך חיתא אליום האדא חין אינדק פי

33. גיד הנשה - תרגם כרס"ג: ערק אלנשא.
לג

10. אלהים - הגדולים, וכן ב, בעקבות ת"א (רברכיא). ותרצני - ותקבל מטני, היינו את המנחה מידי. לעומת ת"א ורש"י שפירש: שנתרצית למחול מורחני (=סירחוני)... ותרצני - נתפייסת לי. 13. עלות - טיניקות,

21. אכפרה פניו - ארגיע את רוחו, בדומה לת"א: אנחיניה לרוגזיה, וכן רש"י: אבטל רגזו. ישא פניו - יכבד אותי. 25. ויאבק - והתחרה, בג: ואתצארע - ונאבק. וכן בפסוק הבא. 26. ותקע - ב: ואנפך. ג: ואנפכית - ונפתחת. 27. השחר - ב: אלצוכה - הבוקר. 29. שרית - היית לשר עם מלאך אלהים, וכן ב. 31. אלהים - מלאך אלהים, בעקבות ת"א.

י עשו לדרכו שעירה: ויעקב
נסע ספתה ויבן לו בית
ולמקנהו עשה ספת על-כן
קרא שם-המקום ספות:
יח ויבא יעקב שלם עיר ס
שכם אשר בארץ כנען בבאו
מפדן ארם ויחן את-פני העיר:
יט ויקן את-חלקת השדה אשר
נטה-שם אהלו מיד בני-חמור
אבי שכם במאה קשיטה:
כ ויצב-שם מזבח ויקרא-לו
אל אלהי ישראל:
כמישי
לדא ותצא דינה בת-לאה
אשר ילדה ליעקב לראות
ב בבנות הארץ: וירא אתה שכם
בן-חמור החוי נשיא הארץ
ויקח אתה וישכב אתה ויענה:
ג ותדבק נפשו בדינה בת-יעקב
ויאהב את-הנער וידבר על-לב
ד הנער: ויאמר שכם אל-חמור
אביו לאמר קח-לי את-הילדה
ה הזאת לאשה: ויעקב שמע פי
טמא את-דינה בתו ובניו היו
את-מקנהו בשדה והחרש
ו יעקב ער-באם: ויצא חמור
אבי-שכם אל-יעקב לדבר
ז אתו: ובני יעקב באו מן-
השדה כשמעם ויתעצבו
האנשים ויחר להם מאד כי-
נבלה עשה בישראל לשכב

את-בת-יעקב וכן לא יעשה:
ח וידבר חמור אתם לאמר שכם
בני חשקה נפשו בבתכם תנו
ט נא אתה לו לאשה: והתחתנו
אתנו בנתיכם תתנו-לנו ואת-
י בנתינו תקחו לכם: ואתנו
תשבו והארץ תהיה לפניכם
שבו וסחרוה והאחוזו בה:
יא ויאמר שכם אל-אביה ואל-
אחיה אמצא-חן בעיניכם
יב ואשר תאמרו אלי אתן: הרבו
עלי מאד מהר ומתן ואתנה
כאשר תאמרו אלי ותנו-לי
יג את-הנער לאשה: ויענו בני-
יעקב את-שכם ואת-חמור
אביו במרמה וידברו אשר
יד טמא את דינה אחתם: ויאמרו
אליהם לא נוכל לעשות הדבר
הזה לתת את-אחתנו לאיש
אשר-לו ערלה כי-חרפה הוא
טו לנו: אך-בזאת נאות לכם אם
תהיו כמנו להמל לכם כל-
טז זכר: ונתנו את-בנתינו לכם
ואת-בנתיכם נקח-לנו וישבנו
יז אתכם והיינו לעם אחד: ואם-
לא תשמעו אלינו להמול
ולקחנו את-בתנו והלכנו:
יח וייטבו דבריהם בעיני חמור
יט ובעיני שכם בן-חמור: ולא-
אחר הנער לעשות הדבר כי

חפץ בבת-יעקב והוא נכבד
כ מכל בית אביו: ויבא חמור
ושכם בנו אל-שער עירם
וידברו אל-אנשי עירם לאמר:
כא האנשים האלה שלמים הם
אתנו וישבו בארץ ויסחרו
אתה והארץ הנה רחבת-ידיים
לפניהם את-בנתם נקח-לנו
לנשים ואת-בנתינו נתן להם:
כב אך-בזאת יאתו לנו האנשים
לשבת אתנו להיות לעם אחד
בהמול לנו כל-זכר כאשר הם
כג נמלים: מקנהם וקנינם וכל-
בהמתם הלוא לנו הם אך
נאותה להם וישבו אתנו:
כד וישמעו אל-חמור ואל-שכם
בנו כל-יצאי שער עירו וימלו
כל-זכר כל-יצאי שער עירו:
כה ויהי ביום השלישי בהיותם
כאבים ויקחו שני-בני-יעקב
שמעון ולוי אחי דינה איש
חרבו ויבאו על-העיר בטח
ט ויהרגו כל-זכר: ואת-חמור
ואת-שכם בנו הרגו לפי-חרב
ויקחו את-דינה מבית שכם
כו ויצאו: בני יעקב באו על-
החללים ויבזו העיר אשר
כז טמאו אחותם: את-צאנם
ואת-בקרם ואת-חמריהם
ואת אשר-בעיר ואת-אשר

ואלא חמור אבו פיל חיליה וכלמו אלדי נגס אלא דינה אכתון: 14. ויאמרו - וקאלו אליהון לם ניגציר ליניצנע אלכלאם לינעטי אלא אכתנא לרגול אלדי לו קילפיה אין מעייר היא לנא: 15. אך - פקט פי האדי נטאביק ליכון אנכאן תצירו מיתלנא ליטהרו ליכון גמיע דכר: 16. ונתנו - ונעטי אלא בנתנא ליכון ואלא בנתכון נכוד לינא ונגלוס מעכון ונסיר לקום ואחיד: 17. ואם - ואנכאן לם תסמעו אלינא ליתטהרו ונאכוד אלא בינתנא ונמציי: 18. וייטבו - וחסנו כלמהון פי חצריית חמור ופי חצריית שכם בן חמור: 19. ולא - ולם אתעווק אלגולאם ליניצנע אלכלאם אין מגריץ פי בינית יעקוב והוא מכראם מן גמיע בית אבו: 20. ויבא - ואיגא חמור ושכם בנו אלא באב קרייתהון וכלמו אלא ארגל קרייתהון קאיילא: 21. האנשים - אלרגל הדולי מטבקין הימה מענא ויגלוסו פיל ארץ ויתגרו ליהא ואלארגל הוודא ווסעית אלמכנא קדמהון אלא בנתהון נאכוד לינא לל נסוואן ואלא בנתנא נעטי ליהון: 22. אך - פקט פי האדי יטבקו לינא אלרגל ליגלוסו מענא לינסיר לקום ואחיד פי טהור לינא גמיע דכר כאלדי הימא מטהרין: 23. מקנהם - בוטהון ומשתרהון וגמיע בהמתהון הוולא לינא הימא פקט נטאביק ליהון ויגלוסו מענא: 24. וישמעו - וסימעו מן חמור ומן שכם בנו גמיע כרגין באב קרייתו ותטהרו גמיע דכר גמיע כרגין באב קרייתו: 25. ויהי - וכאן פי יום אלתאלית פי כונהון מווגועין ואכדו תנין בנין יעקוב שמעון ולוי אכוות דינה רגול סיפו ואיגו עלא אלקרייה למנתכל וקתלו גמיע דכר: 26. ואת - ואלא חמור ואלא שכם בנו קתלו לחיד אלסיף ואכדו אלא דינה מן בית שכם וכרגו: 27. בני - בנין יעקוב איגו עלא אלקותלא ונהבו אלקרייה אלדי נגסו אכתהון: 28. את - אלא גנמהון ואלא בקרהון ואלא

17. ויעקב ריחיל לסוכות ובנא לו בית ולבושו ציניע מצל עלא דאליך סמא איסים אלמכאן סכות: 18. ויבא - ואיגא יעקוב כאמיל קריית שכם אלדי פי ארץ כנען פי מגי מפדן אדם וחט אלא קדאם אלקרייה: 19. ויקן - ושתרא אלא קסמית אלחקליה אלדי מד תם כימתו מן יד בנין חמור אבו שכם פי מיאית נעגיה: 20. ויעב - ונצב תם מדבח וצלא עליה קידאם טאייק אילה ישראל:

לד

1. ותצא - וכרגית דינה בינית לאה אלדי אינוולדית ליעקוב ליתנצור פי בנאת אלארץ: 2. וירא - ונצר ליהא שכם בן חמור אלחוי שריף אלארץ ואכד ליהא וטגע ליהא ועדבהא: 3. ותדבק - ולזקית נפסו פי דינה בינית יעקוב וחב אלא צבייה וכלם עלא קלב אלצבייה: 4. ויאמר - וקאל שכם אלא חמור אבו קאיילא כוד לי אלא אלצבייה האדי לל אמרה: 5. ויעקב סימיע אין נגס אלא דינה בינתו ובנינו כאנו מע בושו פיל חקליה וסכת יעקוב חיתא מגיהון: 6. ויצא - וכרג חמור אבו שכם אלא יעקוב ליכלים מעו: 7. ובני - ובנין יעקוב איגו מן אלחקליה כיסמועון ותכדרו אלרגל ושתאר ליהון גדא אין קביחה סיניע פי ישראל ליטגיע מע בינית יעקוב וכידא לם ינציניע: 8. וידבר - וכלאם חמור מעהון קאיילא שכם בני עישקית נפסו פי בינתכון עטו הלאן ליהא לו לל אמרה: 9. והתחתנו - ותטהרו לינא בנתכון תעטו לינא ואלא בנתנא תכדו ליכון: 10. ואתנו - ומענא תיגלוסו ואלארגל תכון קדמכון גליסו ותגרוהא וסתמלכו פיהא: 11. ויאמר - וקאל שכם אלא אבוהא ואלא אכוותהא אווגד חץ פי חצרתכון ואלדי תקולו אלי אעטי: 12. הרבו - כתרו עליי גדא נקד ובכשיש ואעטי כאלדי תקולו אליי ועטו לי אלא צבייה לל אמרה: 13. ויענו - וגוובו בנין יעקוב אלא שכם

לד

3. וידבר על לב - ב הוסיף: תיסלייאת - ניהומים. 5. והחרש - ב: וצנט - נרדפים. 9. והתחתנו - ותטהרו = ותצרו. 14. נובל - ניגציר = נקדר. 23. וקנינם - ומה שקנו. ב: וכיסבהון - ומה שהשיגו.

בעקבות ת"א (מינקתא). וכן רש"י: "עלות - מגדלות עולליהן. לשון עולל ויונק, עול ימים". 19. קשיטת - כבשה, בעקבות ת"א (חורפן). ב: קיטעא - יחידה, חתיכה (של מתכת - מטבע). 20. ויקרא - והתפלל עליו לפני האל, וכן ב: וצלא קידמו - והתפלל לפניו.

כט בַּשְּׂדֵה לִקְחוּ: וְאֶת-כָּל-חֵילֶם
וְאֶת-כָּל-טַפָּם וְאֶת-נְשֵׁיהֶם
שָׁבוּ וַיָּבֹזּוּ וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר
ל בַּבֵּית: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-
שִׁמְעוֹן וְאֶל-לֵוִי עֲכֹרְתֶם
אֹתִי לְהַבְאִישְׁנִי בַיֹּשֶׁב הָאָרֶץ
בִּכְנַעֲנִי וּבְפָרְזִי וְאֲנִי מֵתִי
מִסָּפֵר וְנֹאסְפִי עָלַי וְהָפוּנִי
לא וְנִשְׁמַדְתִּי אֲנִי וּבֵיתִי: וַיֹּאמְרוּ
הַכְזֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת-אֲחוֹתֵינוּ:

לה א וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-יַעֲקֹב קוּם
עֲלֵה בֵית-אֵל וְשֵׁב-שָׁם וַעֲשֵׂה-
שָׁם מִזְבֵּחַ לֵאלֹהֵי הַנִּרְאָה אֵלֶיךָ
בְּבִרְחָה מִפְּנֵי עֲשׂוֹ אֲחִיקָה:
ב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-בֵּיתוֹ וְאֶל-
כָּל-אֲשֶׁר עִמּוֹ הֲסֵרוּ אֶת-אֱלֹהֵי
הַנֹּכַח אֲשֶׁר בְּתֹכְכֶם וְהִטְהָרוּ
ג וְהַחֲלִיפוּ שְׁמֹלְתֵיכֶם: וְנִקְוָמָה
וְנַעֲלֵה בֵית-אֵל וְאֶעֱשֶׂה-שָׁם
מִזְבֵּחַ לֵאלֹהֵי הָעֵנָה אֹתִי בַיּוֹם
צִרְתִּי וַיְהִי עֲמֹדִי בַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
ד הֵלַכְתִּי: וַיִּתְּנוּ אֶל-יַעֲקֹב אֶת-
כָּל-אֱלֹהֵי הַנֹּכַח אֲשֶׁר בְּיָדָם
וְאֶת-הַנּוֹזְמִים אֲשֶׁר בְּאֹזְנֵיהֶם
וַיִּטְמְנוּ אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלֶּה
ה אֲשֶׁר עִם-שָׁכֶם: וַיִּסְעוּ וַיְהִי
חֲתַת אֱלֹהִים עַל-הָעֵרִים אֲשֶׁר
סָבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרָי
ו בְּנֵי יַעֲקֹב: וַיָּבֹא יַעֲקֹב לְלוּזָה

אֲשֶׁר בָּאָרֶץ כְּנָעַן הוּא בֵּית-אֵל
ז הוּא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-עִמּוֹ: וַיְבִן
שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם אֵל
בֵּית-אֵל כִּי שָׁם נִגְלוּ אֱלֹהֵי
הָאֱלֹהִים בְּבִרְחוֹ מִפְּנֵי אֲחִיו:
ח וַתֵּמֶת דְּבָרָה מִיִּנְקַת רַבְּקָה
וַתִּקְבֹּר מֵתַחַת לְבֵית-אֵל תַּחַת
הָאֵלֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אֵלֹן בְּכֹת:

ט וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶל-יַעֲקֹב עוֹד
בְּבֹאוֹ מִפָּדָן אֲרָם וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ:
י וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים שְׁמֶךָ יַעֲקֹב
לֹא-יִקְרָא שְׁמֶךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי
אִם-יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וַיִּקְרָא
יא אֶת-שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר לוֹ
אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שְׁדֵי פְרָה וְרִבְיָה
גוֹי וְקָהֵל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָ
יב וּמַלְכִּים מִחֲלָצִיָּה יֵצְאוּ: וְאֶת-
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְרָהָם
וְלִיצְחָק לָךְ אֶתְנַנָּה וְלִזְרַעְךָ
יג אַחֲרֶיךָ אֶתֵּן אֶת-הָאָרֶץ: וַיַּעַל
מֵעָלָיו אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-
יד דִּבֶּר אֹתוֹ: וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מִצְבֵּה
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-דִּבֶּר אֹתוֹ מִצְבַּת
אֲבֵן וַיִּסֹּף עָלֶיהָ נֶסֶךְ וַיִּצֹק
טו עָלֶיהָ שֶׁמֶן: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת-
שֵׁם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אֹתוֹ שֵׁם
טז אֱלֹהִים בֵּית-אֵל: וַיִּסְעוּ מִבֵּית
אֵל וַיְהִי-עוֹד כְּבֵרֶת-הָאָרֶץ
לְבֹא אֶפְרַתָּה וּתְלֹד רַחֵל

יז וַתִּקֶּשׁ בְּלִדְתָּהּ: וַיְהִי בְהִקְשָׁתָהּ
בְּלִדְתָּהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הַמִּילֹדֹת
אֶל-תִּירְאִי כִי-גַם-זֶה לָךְ בֶּן:
יח וַיְהִי בַצֵּאת נַפְשָׁהּ כִּי מָתָה
וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן-אוֹנִי וְאֲבִיו
יט קָרָא לוֹ בְּנִימִין: וַתֵּמֶת רַחֵל
וַתִּקְבֹּר בַּדֶּרֶךְ אֶפְרַתָּה הוּא בֵּית
כ לַחֵם: וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מִצְבֵּה עַל-
קְבֻרָתָהּ הוּא מִצְבַּת קְבֻרַת-
כא רַחֵל עַד-הַיּוֹם: וַיִּסַּע יִשְׂרָאֵל
וַיֵּט אֶהְלֵה מֵהַלָּאָה לְמַגְדָּל-
כב עוֹד: וַיְהִי בִשְׁכֵן יִשְׂרָאֵל בָּאָרֶץ
הַהִוא וַיִּלֶךְ רְאוּבֵן וַיִּשְׁכַּב אֶת-
בְּלָהָה פִּילְגֶשׁ אֲבִיו וַיִּשְׁמַע
יִשְׂרָאֵל:

וַיְהִיו בְּנֵי-יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר:
כג בְּנֵי לֵאָה בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן
וְשִׁמְעוֹן וְלֵוִי וַיְהוּדָה וַיִּשְׁשָׁכָר
כד וַיְזַבְּלוֹן: בְּנֵי רַחֵל יוֹסֵף וְבִנְיָמִן:
כה וּבְנֵי בְלָהָה שְׁפַחַת רַחֵל הָיָה
ט וּנְפַתְלִי: וּבְנֵי זִלְפָּה שְׁפַחַת
לֵאָה גֵר וְאֲשֶׁר אֵלֶּה בְּנֵי יַעֲקֹב
כו אֲשֶׁר יָלַד לוֹ בְּפָדָן אֲרָם: וַיָּבֹא
יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אֲבִיו מִמֶּרָא
קְרִית הָאֲרֻבַּע הוּא חֲבֵרוֹן
אֲשֶׁר-גֵּר-שָׁם אַבְרָהָם וַיִּצְחָק:
כז וַיְהִיו יְמֵי יִצְחָק מֵאָה שָׁנָה
כט וְשָׁמָנִים שָׁנָה: וַיָּגֹעַ יִצְחָק
וַיָּמָת וַיֹּאסֹף אֶל-עַמּוּזָקָן

אלא סמו ישראל: 11. ויאמר - וקאל לו אלרב אנא טאייק כאפי נמא וכתאר שעייב וגוק שיעוב יכון מנך וצלטין מן כוואצירך יכרגו: 12. ואת - ואלא אלארץ אלדי עטית לאברהים וליצחק לך אעטיהא ולנסלך תבעך אעטי אלא אלארץ: 13. ויעל - וטיליע מן עליה אווקר אלרב פי מכאן אלדי כלאם מעו: 14. ויצב - [ונצב יעקוב מצטביה פי מכאן אלדי כלאם מעו] מצטבת חגר ומסג עליהא מסג וצב עליהא זית: 15. ויקרא - וסמא יעקוב אלא איסים אלמכאן אלדי כלאם מעו תם אלרב בית אל: 16. ויסעו - ורחלו מבית אל וכאן עאר כי מיקדר מיל מן אלארץ למגי לאפרת וולדית רחל ותצעבית פי וולדתהא: 17. ויהי - וכאן פי תצועבהא פי ולדתהא וקאלית ליהא דאיה לא תכאפי אין איצא האדא ליכי בן: 18. ויהי - וכאן פי כרוג נפסהא אין ריחא ביתמות וסמית סמו איבין ווגעי ואבו סמא לו בנימין: 19. ותמת - ומתית רחל ונדפנית פי טריק אפרת היא בית לחם: 20. ויצב - ונצב יעקוב מצטביה על קברה היא מצטבת רחל חיתא אליוס: 21. ויסע - ורחיל ישראל ומד כמתו מהלאה למרג עדר: 22. ויהי - וכאן לס חט ישראל פי דאליך אלארץ ומיצי ראובן וטגע מע בלהה סיריית אבו וסימיע ישראל וכאנו בנין יעקוב תנעשר:

23. בני - בנין לאה בכיר יעקוב ראובן ושמעון ולוי ויהודה ויששכר וזבולון: 24. בני - בנין רחל יוסף ובנימין: 25. ובני - ובנין בלהה גרית רחל דן ונפתלי: 26. ובני - ובנין זלפה גרית לאה גד ואשר הדולי בנין יעקוב אלדי נוולד לו פי פדן ארם: 27. ויבא - ואיגא יעקוב אלא יצחק אבו ממרא קרית ארבע היא חברון אלדי סכאן תם אברהים ויצחק: 28. ויהיו - וכאנו אייאם יצחק מייה ותמנין סניה: 29. ויגוע - ותוופא יצחק ומת ונגמע אלא קומו כתייאר ושבעאן עימיר ודפנו אלו עשו ויעקוב בנינו:

חמירהון ואלא אלדי פיל קרייה ואלא אלדי פיל חקליה אכדו: 29. ואת - ואלא גמיע מלהון ואלא גמיע טפלהון ואלא נסוונהון סבו ונהבו ואלא גמיע אלדי פיל בית: 30. ויאמר - וקאל יעקוב אלא שמעון ואלא לוי עכרתו אלי ליתעדוני פי גאליס אלארץ פיל כנעני ופיל פריזי ואנא ארגל עדאד וינגימעו עלי ויצרבוני ואנפני אנא ואהל בתי: 31. ויאמרו - וקאלו אנכאן כיזאנייה יצנע אלא אכתנא:

לה

1. ויאמר - וקאל אלרב אלא יעקוב קום טלאע בית אל וגלוס תם וצנע תם מדבח לטאייק אלמיתגלי אליך פי הרבך מן קדם עשו אכוך: 2. ויאמר - וקאל יעקוב אלא אהל ביתו ואלא גמיע אלדי מעו וזולו אלא מעבודאא אלגנבייה אלדי פי מכנכון ותטכו וגאירו אתיבכון: 3. ונקומה - ונקום ונטלע בית אל ואצנע תם מדבח לטאייק אלמגאוויו אלדי פי יום ציקתי וכאן מעי פי טריק אלדי מצית: 4. ויתנו - ועטו אלא יעקוב אלא גמיע אלמעבודאא אלגנבייה אלדי פי ידיהון ואלא אלחלק אלדי פי אדניהון וטמר ליהון יעקוב תחת אלביטמיה אלדי ענד שכם: 5. ויסעו - ורחלו וכאן פזע אלרב עלא אלקורא אלדי מסתדירהון ולם רגדו וורא בנין יעקוב: 6. ויבא - ואיגא יעקוב לזזה אלדי פי ארץ כנען היא בית אל הוא וגמיע אלקום אלדי מעו: 7. ויבן - ובנא תם מדבח וסמא לל מכאן טאייק בית אל אין תם אנכשפו אליה מלאייכת אלרב פי הרבו מן קדם אכו: 8. ותמת - ומאתית דבורה מרציעית רבקה ונדפנ-ית מן תחת לבית אל תחת אלביטמיה וסמא סמו ביטמית בכות:

9. וירא - ותגלא אלרב אלא יעקוב עאר פי מגי מפדן ארם וברך אלו: 10. ויאמר - וקאל לו אלרב סמך יעקוב לם יתסמא סמך עאר יעקוב פלאכין ישראל יכון סמך וסמא

30. להבאישני - הפכתם אותי לאויב. בג: ליתנישחוני - להשניאני.

לה

2. ביתו - אנשי ביתו, וכן ב. בתככם - בטקומכם. ב: טאבינכון - בתוככם. וחמרתו - ותטכו ב: ואתדכו. ג: ואתנצפו - והתנקו. וחליפו - בג: וכדלו - טילה נרדפת, אך היא הולמת החלפת בגד, ואילו תרגומנו, וגאירו, מתאימה לכל שינוי. 5. חתת - וכן ג. ב: כוף - נרדפים. 6. לזזה - ב: ללז. 7. נגלו אליו האלהים - התגלו אליו מלאכי האלהים, ומעין זה ב: איתגלו אליה מלאיכית אלרב. 8. ותקבר - בתרגומנו חסרה נ = ב: ואנדפנית. האלו... אלון בכות - תרגם "אלכטמה", כשם שתרגם את האלה בפסוק 4, והשאיר את בכות כבעברית. ב: אלמרנ... מרג אלככא - העמק... עמק הבכא, כתרגום רס"ג, ושניהם בעקבות ת"א: מישראל... מישר

בכותא. ג תרגם כמו ב, אלא שתרגם את אלון בשני נרדפים: סהליה, מרג. 11. אל שדי - בג: טאייק אלכאפי - כרס"ג. 13. אלהים - כבוד האלהים, וכן ב. 14. ויצב - ההשלמות בסוגריים על פי ב. 18. מתה - הולכת למות. ב: מתית - מת. בן אוני - בן חולי. ב: איבן חיוני. ג: אבן חיוני - בן אבלי. כפירוש רש"י: בן צערי. רד"ק: כי בצער גדול ילדתיו. ראב"ע: בן אבלי, וכן לחם אוני, לא אכלתי באוני. 21. מחלאה למגדל עדר - המתרגם ראה את שלוש המילים כשם מקום ותרגם את מגדל כעמק או מישור, ככל הנראה נשתבש השם מן בירג (כך ב) או בורג (כך ג), שהוא תרגום מגדל. 29. ושבע ימים - ב: ושבעאן עימיר - ושבע ימים, כרס"ג: שבע מן אלעמר.

ושבע ימים ויקברו אתו עשו
ויעקב בניו:

לא ואלה תלדות עשו הוא אדום:
ב עשו לקח את-נשיו מבנות
כנען את-עדה בת-אילון
החתי ואת-אהליבמה בת-
ג ענה בת-צבעון החוי: ואת-
בשמת בת-ישמעאל אחות
ד נביות: ותלד עדה לעשו את-
אליפז ובשמת ילדה את-
ה רעואל: ואהליבמה ילדה את-
יעיש ואת-יעלם ואת-קרח
אלה בני עשו אשר ילדו-לו
י בארץ כנען: ויקח עשו את-
נשיו ואת-בניו ואת-בנותיו
ואת-כל-נפשות ביתו ואת-
מקנהו ואת-כל-בהמתו ואת
כל-קנינו אשר רכש בארץ
כנען וילך אל-ארץ מפני יעקב
ז אחיו: כי-היה רכושם רב
משבת יחדו ולא יכלה ארץ
מגוריהם לשאת אתם מפני
ח מקניהם: וישב עשו בהר
ט שעיר עשו הוא אדום: ואלה
תלדות עשו אבי אדום בהר
י שעיר: אלה שמות בני-עשו
אליפז בן-עדה אשת עשו
רעואל בן-בשמת אשת עשו:
יא ויהיו בני אליפז תימן אומר

יב צפו וגעתם וקנז: ותמנע |
היתה פילגש לאליפז בן-עשו
ותלד לאליפז את-עמלק אלה
יג בני עדה אשת עשו: ואלה בני
רעואל נחת וזרח שמה ומזה
אלה היו בני בשמת אשת
יד עשו: ואלה היו בני אהליבמה
בת-ענה בת-צבעון אשת עשו
ותלד לעשו את-יעיש ואת-
טו יעלם ואת-קרח: אלה אלופי
בני-עשו בני אליפז בכור עשו
אלוף תימן אלוף אומר אלוף
טז צפו אלוף קנז: אלוף-קרח
אלוף געתם אלוף עמלק אלה
אלופי אליפז בארץ אדום
יז אלה בני עדה: ואלה בני
רעואל בן-עשו אלוף נחת
אלוף זרח אלוף שמה אלוף
מזה אלה אלופי רעואל בארץ
אדום אלה בני בשמת אשת
יח עשו: ואלה בני אהליבמה
אשת עשו אלוף יעיש אלוף
יעלם אלוף קרח אלה אלופי
אהליבמה בת-ענה אשת עשו:
יט אלה בני-עשו ואלה אלופיהם
הוא אדום:
שביעי כ אלה בני-שעיר החרי
ושבי הארץ לוטן ושוכל
כא וצבעון וענה: ודשון ואצר
ודישן אלה אלופי החרי בני

כב שעיר בארץ אדום: ויהיו בני-
לוטן חרי והימם ואחות לוטן
כג תמנע: ואלה בני שוכל עלון
ומנחת ועיבל שפו ואונם:
כד ואלה בני-צבעון ואיה וענה
הוא ענה אשר מצא את-הימם
במדבר ברעתו את-החמרים
כה לצבעון אביו: ואלה בני-ענה
דשן ואהליבמה בת-ענה:
ט ואלה בני דישן חמדן ואשבן
כו ויתרן וכרן: אלה בני-אצר
כז בלהן וזעון ועקן: אלה בני-
כט דישן עוז וארן: אלה אלופי
החרי אלוף לוטן אלוף שוכל
ל אלוף צבעון אלוף ענה: אלוף
דשן אלוף אצר אלוף דישן
אלה אלופי החרי לאלפיהם
בארץ שעיר:

לא ואלה המלכים אשר מלכו
בארץ אדום לפני מלך-מלך
לב לבני ישראל: וימלך באדום
בלע בן-בעור ושם עירו
לג דנהבה: וימת בלע וימלך
תחתיו יובב בן-זרח מבצרה:
לד וימת יובב וימלך תחתיו חשם
לה מארץ התימני: וימת חשם
וימלך תחתיו הדר בן-בדר
המכה את-מדין בשדה
לו מואב ושם עירו עוית: וימת

סנגק נחת סנגק זרח שמה סנגק מזה הדולי סנגק רעואל פי ארץ אדום הדולי בנין בשמת זוגית עשו: 18. ואלה - והדולי בנין אהליבמה זוגית עשו סנגק יעוש סנגק יעלם סנגק קרח הדולי סנגק אהליבמה בינית ענה זוגית עשו: 19. אלה - הדולי בנין עשו והדולי סנגקהון הוא אדום: 20. אלה - הדולי בנין שעיר אלחורי סיכאן אלארץ לוטן ושובל וצבעון וענה: 21. ודשון ואצר ודישן הדולי סנאגיק אלחורי בנין שעיר פי ארץ אדום: 22. ויהיו - וכאנו בנין לוטן חרי והימם ואיכית לוטן תמנע: 23. ואלה - והדולי בנין שובל עלון ומנחת ועיבל שפו ואונם: 24. ואלה - והדולי בנין צבעון ואיה וענה הוא ענה אלדי וגיד אלא ליבגיל פיל בר פי רעיו אלא אלחאמיר לצבעון אבו: 25. ואלה - והדולי בנין ענה דשן ואהליבמה בינית ענה: 26. ואלה - והדולי בנין דישן חמדן ואשבן ויתרן וכרן: 27. אלה - הדולי בנין אצר בלהן וזעון ועקן: 28. אלה - הדולי בנין דישן עוז וארן: 29. אלה - הדולי סנאגיק אלחורי סנגק לוטן סנגק שובל סנגק צבעון סנגק ענה: 30. אלוף - סנגק דישן סנגק אצר סנגק דישן הדולי סנגק אלחורי לסנגקהון פי ארץ שעיר:

31. ואלה - והדולי צלאטין אלדי תצלטנו פי ארץ אדום קבל מא צלטאן אלמאליך לבנין ישראל: 32. וימלוך - ותצלטן פי אדום בלע איבין בעור ואיסים קרייתו דנהבה: 33. וימת - ומת בלע ותצלטן עווצו יובב איבין זרח מבצרה: 34. וימת - ומת יובב ותצלטן עווצו חושם מן ארץ אלקיבל: 35. וימת - ומת חושם ותצלטן עווצו הדד איבין בדד צאריב אלא מדין פי חקלית מואב ואיסים קרייתו עוית: 36. וימת - ומת הדד ותצלטן עווצו שמלה

לו

1. ואלה - והדולי תווליד עשו הוא אדום: 2. עשו אכר אלא נסוואנו מן בנאת כנען אלא עדה בינית אלון אלחתי ואלא אהליבמה בינית ענה בינית צבעון אלחוי: 3. ואת - ואלא בשמת בינית ישמעאל אכית נביות: 4. ותלד - וולדת עדה לעשו אלא אליפז ובשמת ולדת אלא רעואל: 5. ואהליבמה ולדית אלא יעוש ואלא יעלם ואלא קרח הדולי בנין עשו אלדי נוולדו לו פי ארץ כנען: 6. ויקח - ואכר עשו אלא נסונו ואלא בנינו ואלא בנאתו ואלא גמיע אנפוס ביתו ואלא בוש ואלא גמיע בהימתו ואלא גמיע בושו אלדי כיסיב פי ארץ כנען ומיצי אלא ארץ מן קדם יעקוב אבו: 7. כי - אין כאן כסבהון כתיר מן יגילסו גמיעא ולם גיצרית ארץ מסכנהון לתחמיל ליהון מן קדם בושהון: 8. וישב - וגלס עשו פי גבל שעיר עשו הוא אדום: 9. ואלה - והדולי תוליד עשו אבו אדום פי גבל שעיר: 10. אלה - הדולי אסמי בנין עשו אליפז בן עדה זוגית עשו רעואל איבין בשמת זוגית עשו: 11. ויהיו - וכאנו בנין אליפז תימן אומר צפו וגעתם וקנו: 12. ותמנע כאנית צירייה לאליפז איבין עשו וולדית (לעשו) לאליפז אלא עמלק הדולי בנין עדה זוגית עשו: 13. ואלה - והדולי בנין רעואל נחת זרח שמה ומזה הדולי כאנו בנין בשמת זוגית עשו: 14. ואלה - והדולי כאנו בנין אהליבמה בינית ענה בינית צבעון זוגית עשו וולדית לעשו אלא יעוש ואלא יעלם ואלא קרח: 15. אלה - הדולי סנגק בנין עשו בנין אלפיז <1> בכר עשו סנגק תימן סנגק אומר סנגק צפו סנגק קנו: 16. אלוף - סנגק קרח סנגק געתם סנגק עמלק הדולי סנגק אליפז פי ארץ אדום הדולי בנין עדה: 17. ואלה - והדולי בנין רעואל בן עשו

לו

6. קנינו - תרגם כמקנהו, צאנו, ולא כמו שתרגם לעיל לד 5: ומשתרהון - ומה שקנו. 7. יכלה - גיצרית = קדרית. 12. פילגש - צירייה = סירייה. 15. אלוף - סנגק, יחיד: סנגק (וכן בהמשך הפרק), מילה פרסית

שחוראתה מחזו או דגל, וכן תרגמו יהודי עיראק (ראה תורה תרכ"ה). 24. הימם - פרדים, וכן בג: אלכנאלי. בעקבות רש"י: פרדים. הרביע חמור על סוס נקבה, וילדה פרד. 34. תימני - הדרומי, וכן ב, בעקבות ת"א: מארע דרומא, ובניגוד לרס"ג: אלימן.

הדר וימלך תחתיו שמלה
 לו ממשדקה: וימת שמלה וימלך
 תחתיו שאול מרחבות הנהר:
 לח וימת שאול וימלך תחתיו בעל
 ט חנן בן-עכבור: וימת בעל חנן
 בן-עכבור וימלך תחתיו הדר
 ושם עירו פעו ושם אשתו
 מהיטבאל בת-מטרד בת
 מפיטור
 מ מי זהב: ואלה שמות אלופי
 עשו למשפחתם למקמתם
 בשמותם אלוף תמנע אלוף
 מא עלוה אלוף יתת: אלוף
 אהליבמה אלוף אלה אלוף
 מב פינן: אלוף קנז אלוף תימן
 מג אלוף מבצר: אלוף מגדיאל
 אלוף עירם אלה | אלופי אדום
 למשבתם בארץ אחוזתם הוא
 עשו אבי אדום:
 וישב
 לזא וישב יעקב בארץ מגורי אביו
 ב בארץ כנען: אלה | תלדות
 יעקב יוסף בן-שבע-עשרה
 שנה היה רעה את-אחיו בצאן
 והוא נער את-בני בלהה ואת-
 בני זלפה נשי אביו ויבא יוסף
 את-דבתם רעה אל-אביהם:
 ג וישראל אהב את-יוסף מכל-
 בניו כי-בן-זקנים הוא לו
 י ועשה לו כתנת פסים: ויראו
 אחיו כי-אתו אהב אביהם

מכל-אחיו וישנאו אתו ולא
 ה יכלו דברו לשלם: ויחלם יוסף
 חלום ויגד לאחיו ויוספו עוד
 י שנא אתו: ויאמר אליהם
 שמעו-נא החלום הזה אשר
 י חלמתי: והנה אנחנו מאלמים
 אלמים בתוך השדה והנה
 קמה אלמתי וגם-נצבה והנה
 תסבינה אלמתיכם ותשתחוין
 ח* לאלמתי: ויאמרו לו אחיו
 המלך תמלך עלינו אם-משול
 תמשל בנו ויוספו עוד שנא
 אתו על-חלמתי ועל-דבריו:
 ט ויחלם עוד חלום אחר ויספר
 אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי
 חלום עוד והנה השמש והירח
 ואחד עשר כוכבים משתחוים
 י לי: ויספר אל-אביו ואל-אחיו
 ויגער-בו אביו ויאמר לו מה
 החלום הזה אשר חלמת
 הבוא נבוא אני ואמך ואחיק
 יא להשתחות לך ארצה: ויקנאו-
 בו אחיו ואביו שמר את-
 יב הדבר: וילכו אחיו לרעות את-
 יג צאן אביהם בשכם: ויאמר
 ישראל אל-יוסף הלוא אחיק
 רעים בשכם לכה ואשלחך
 יד אליהם ויאמר לו הנני: ויאמר
 לו לך-נא ראה את-שלום
 אחיק ואת-שלום הצאן

והשבני דבר וישלחהו מעמק
 טו חברון ויבא שכמה: וימצאהו
 איש והנה תעה בשדה
 וישאלהו האיש לאמר מה-
 טו תבקש: ויאמר את-אחי אנכי
 מבקש הגידה-נא לי איפה
 יו הם רעים: ויאמר האיש נסעו
 מזה כי שמעתי אמרים נלכה
 דתינה וילך יוסף אחר אחיו
 יח וימצאם בדותן: ויראו אתו
 מרחק ובטרים יקרב אליהם
 יט ויתנכלו אתו להמיתו: ויאמרו
 איש אל-אחיו הנה בעל
 כ החלמות הלזה בא: ועתה |
 לכו ונהרגהו ונשלכהו באחד
 הברות ואמרנו חיה רעה
 אכלתהו ונראה מה-יהיו
 כא חלמתי: וישמע ראובן ויצלהו
 מידם ויאמר לא נפנו נפש:
 כב ויאמר אלהם | ראובן אל-
 תשפכו-דם השליכו אתו אל-
 הבור הזה אשר במדבר ויד
 אל-תשלחו-בו למען הציל
 אתו מידם להשיבו אל-אביו:
 כג ויהי כאשר-בא יוסף אל-אחיו
 ויפשיטו את-יוסף את-כתנתו
 את-כתנת הפסים אשר עליו:
 כד ויקחהו וישלכו אתו הברה
 כה והבור רק אין בו מים: וישבו
 לאכל-לחם וישאו עיניהם

עאד והוודא אלשמש ואלקמר וידעשר כוואכב סגדין לי:
 10. ויספר - וחכא אל' אבו ואל' אכוותו וזאם פי אבו
 וקאל לו איש ליחלם הדא אלדי חלימית אנכאן גאיי ניגי
 אנא ואימך ואכוותך ליניסגוד לך על ארץ: 11. ויקנאו -
 וגרו מינו אכוותו ואבו חיפיץ אל' אלכלאם: 12. וילכו -
 ומציו אכוותו לירעו אל' גנאם אבוהון פי שכם:
 13. ויאמר - וקאל ישראל אל' יוסף הוולא אכוותך רעיין
 פי שכם תעא ואבעתך אליהון וקאל לו הוודאנני:
 14. ויאמר - וקאל לו מצי הל'אן נצור אל' סלם אכוותך
 ואל' סלם אלגנאם ורידילי גוואב ובעתהו מן סהלית
 חברון ואיגא לשכם: 15. וימצאהו - ווגדהו רגול והוודא
 תאייה פיל חקליה וסאלו אלרגול קאייל' איש תפאטיש:
 16. ויאמר - וקאל אל' אכוותי אנא מפתיש כאביר הל'אן
 לי ווין הימה רעיין: 17. ויאמר - וקאל אלרגול ריחלו מן
 הינא אין סמיעית קאיילין נמצי לדותן ומיצי יוסף וורא
 אכוותו ווגדהו פי דותן: 18. ויראו - ונצרו אלו מן בעיד
 ומן קבל יקרב אליהון ותחאיילו עאליה ליקיתלו:
 19. ויאמרו - וקאלו רגאל אל' אכו הוודא צאחיב
 ליחלמאת הדא איגא: 20. ועתה - והל'אן תעו וניקתלו
 ונירמי פי ואחיד מן אלגביב ונקול וחשיה רדייה אכלתו
 וננצור איש יכוננו חלמאתו: 21. וישמע - וסימיע ראובן
 וכלצו מן ידיהון וקאל לם נקתלו כאל'יץ: 22. ויאמר -
 וקאל אליהון ראובן לא תספכו דם רמו אלו אל' אלגביב
 הדא אלדי פיל בר ויד לא תמידו פי לאגל כלץ אלו מן
 ידיהון לירגעו אל' אבו: 23. ויהי - וכאן כאלדי איגא
 יוסף אל' אכוותו ושלחו אל' יוסף אל' כתונייתו אל' אל'
 כתוניית לימכראמיה אלדי עליה: 24. ויקחהו - ואכדו
 ורמו אלו ליגביב ואלגביב פאריג ליס פי מא: 25. וישבו -
 וגלסו ליכלו טועאם ורפעו עיונהון ונצרו והוודא קפל

ממשרקה: 37. וימת - ומת שמלה ותצלטן עווצו שאול
 מן וסעית נהר אלפרה: 38. וימת - ומת שאול ותצלטן
 עווצו בעל חנן איבין עכבור: 39. וימת - ומת בעל חנן
 איבין עכבור ותצלטן עווצו הדר ואיסים קרייתו פשו
 ואיסים זוגתו מהיטבאל בינית מטורד בינית מרוביס דהב:
 40. ואלה - והדולי איסמי סנגיק עשו לאטווייפהון
 למכנאתם פי איסמיהון סנגיק תמנע סנגיק עלוה סנגיק יתת:
 41. אלוף - סנגיק אהליבמה סנגיק אלה סנגיק פינן:
 42. אלוף - סנגיק קנו סנגיק תימן סנגיק מבצר: 43. אלוף
 - סנגיק מגדיאל סנגיק עירם הדולי סנגיק אדום למגליסהון
 פי ארץ מלכהון הוא עשו אבו אדום:

לז

וישב 1. וישב - וגלס יעקוב פי ארץ מסאכין אבו פי ארץ כנען:
 2. אלה - הדולי תווליד יעקוב יוסף ו' סבתעשר סניה כאן
 ראעי מע אכוותו פיל גנאם והוא מתראבי מע בנין בלהה
 ומע בנין זלפה נסוואן אבו וגאב יוסף אל' שניעיתהון
 רדייה אלו אבוהון: 3. וישראל - וישראל חאב אל' יוסף
 מן גמיע בנינו אין איבין כתייארייה הוא לו וציניע לו
 כתונייה מכארמיה: 4. ויראו - ונצרו אכוותו אין אלו חב
 אבוהון מן גמיע אכוותו ובגצו אלו ולם יגיצרו יכלמו מעו
 ליסלאם: 5. ויחלם - וחילם יוסף חלאם וכבר לאכוותו
 ועווצו אלו ליביגצו אלו: 6. ויאמר - וקאל אליהון סמעו
 הל'אן ליחלמאת הדא אלדי חלימית: 7. והנה - והוודא
 נחנא מבווקין בקאת פי וצט אלחקליה והוודא קמית בקתי
 ואיצה נתצבית והוודא תחואטוהא בקתכון וסגדו לבקתי:
 8. ויאמרו - וקאלו לו אכוותו אנכאן תצלטון תצלטון
 עלינא אנכאן חיכים תחכום פינא ועווצו עאד ליביגצו אלו
 על'א חלמאתו ועל'א כלאמו: 9. ויחלם - וחילם עאד
 חלאם אכיר וחכא אלו לאכוותו וקאל הוודא חלימית חלאם

הצאן. 3. כתנת - ב: כיתוניית, וכן להלן. על מוצא המילה שבערבית
 היהודית הסורית מארמית ומעברית, ראה בפירוט אבישור 1989, עמ'
 140-142, ובייחוד בהערה 41. פסים - ב: כתרנומנו, ואילו ג: מטרזיה -
 מילה נרדפת. 13. חנני - הנה אני, וכן ב: ג: נעם - כן. 14. מעמק - ב:
 מרג - מילה נרדפת. 21. נכנו נפש - נכנו סופית, ובמילה נרדפת אחרת
 ב: ניקתילו בת.

37. מרחבות הנור - מן הרחבות שעל נהר פרת, וכן ב: 39. מי זחב -
 מצרף הזהב, וכן ב: בעקבות ת"א (מצרף דהבא).

לז

2. נער - גל, וכן בג: איתרבא - גל, בעקבות ת"א (רבי, מרבי. ראה
 שפרבר 1959, כרך א, עמ' 61), וכן אברהם בן הרטב"ם: נאשיא מתרביא
 - מתגדל ומתבגר (עמ' קלד). וראה רד"ק: היה מתגדל עמהם כשהיו רועים

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005